HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

13 februarie 2025 *

„Trimitere preliminară – Cooperare judiciară în materie civilă și comercială – Competență judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială – Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 – Competențe speciale – Articolul 8 punctul 1 – Pluralitate de pârâți – Cereri între care există o «legătură atât de strânsă», încât să fie oportună examinarea și judecarea lor în același timp – Articolul 102 TFUE – Noțiunea de «întreprindere» – Societate-mamă și filială – Încălcare săvârșită de filială – Prezumție a unei influențe decisive exercitate de societatea-mamă – Răspundere solidară – Decizia unei autorități naționale de concurență – Acțiuni în reparație”

În cauza C-393/23,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos), prin decizia din 23 iunie 2023, primită de Curte la 28 iunie 2023, în procedura

Athenian Brewery SA,

Heineken NV

împotriva

Macedonian Thrace Brewery SA,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul I. Jarukaitis, președintele Camerei a patra, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a cincea, domnii D. Gratsias (raportor) și E. Regan, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: doamna A. Lamote, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 6 iunie 2024,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Athenian Brewery SA și Heineken NV, de R. Dufour și E. Pijnacker Hordijk, advocaten;

* Limba de procedură: neerlandeza.

– pentru Macedonian Thrace Brewery SA, de A. J. M. J. de Moncuit de Boiscuillé, avocat, J. W. Fanoy, P. A. Fruytier, T. S. Hoyer și M. H. J. van Maanen, advocaten;

– pentru Comisia Europeană, de S. Noë și W. Wils, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 26 septembrie 2024,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 8 punctul 1 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2012, L 351, p. 1).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Athenian Brewery SA (denumită în continuare „AB”) și Heineken NV, pe de o parte, și Macedonian Thrace Brewery SA (denumită în continuare „MTB”), pe de altă parte, în legătură cu o acțiune având ca obiect angajarea răspunderii solidare a AB și a Heineken pentru repararea prejudiciului suferit de MTB ca urmare a unei încălcări, săvârșită de AB, a articolului 102 TFUE și a articolului 2 din Nomos 3959/2011 Prostasia tou eleutherou antagonismou (Legea 3959 privind protecția concurenței) din 20 aprilie 2011 (FEK A’ 93).

Cadrul juridic

Regulamentul (CE) nr. 1/2003

3 Articolul 5 din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [101] și [102 TFUE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167), intitulat „Competențele autorităților de concurență ale statelor membre”, prevede la prima teză:

„Autoritățile de concurență ale statelor membre sunt competente să aplice articolele [101] și [102 TFUE] în cazuri individuale. […]”

4 Articolul 16 din acest regulament, intitulat „Aplicarea uniformă a dreptului comunitar al concurenței”, prevede la alineatul (1):

„Atunci când instanțele naționale hotărăsc în privința unor acorduri, decizii sau practici în conformitate cu articolul [101] sau articolul [102 TFUE], care fac deja obiectul unei decizii a Comisiei [Europene], ele nu pot lua decizii contrare deciziei adoptate de Comisie. Acestea trebuie de asemenea să evite să ia decizii care pot intra în conflict cu o decizie preconizată de Comisie în cadrul procedurilor inițiate de aceasta. În acest scop, instanța națională poate evalua dacă este necesar să suspende procedura pe care a inițiat-o. Această obligație nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor în temeiul articolului [267 TFUE].”

5 Potrivit articolului 23 alineatul (2) litera (a) din regulamentul menționat, Comisia poate aplica, prin decizie, întreprinderilor și asocierilor de întreprinderi amenzi atunci când, în mod intenționat sau din neglijență, acestea încalcă articolul 101 sau 102 TFUE.

Regulamentul nr. 1215/2012

6 Considerentele (15), (16) și (21) ale Regulamentului nr. 1215/2012 au următorul cuprins:

„(15) Normele de competență ar trebui să prezinte un mare grad de previzibilitate și să se întemeieze pe principiul conform căruia competența este determinată, în general, de domiciliul pârâtului. Astfel, competența ar trebui să fie întotdeauna determinată pe baza acestui criteriu, cu excepția câtorva situații bine definite în care materia litigiului sau autonomia părților justifică un alt punct de legătură. În cazul persoanelor juridice, domiciliul trebuie să fie definit în mod independent, în vederea ameliorării transparenței normelor comune și a evitării conflictelor de competență.

(16) În afară de instanța domiciliului pârâtului, ar trebui să existe și alte instanțe autorizate în temeiul unei legături strânse între instanță și acțiune sau în scopul bunei administrări a justiției. Existența unei legături strânse ar trebui să asigure securitatea juridică și să evite posibilitatea de a se introduce o acțiune împotriva pârâtului în fața unei instanțe dintr-un stat membru care nu era previzibilă în mod rezonabil de către acesta. […]

[…]

(21) În interesul administrării armonioase a justiției, este necesar să se reducă la minimum posibilitatea apariției procedurilor concurente și să se evite pronunțarea în diferite state membre a unor hotărâri ireconciliabile. Ar trebui să fie prevăzut un mecanism clar și eficace de rezolvare a cazurilor de litispendență și de conexitate, precum și de înlăturare a problemelor care decurg în urma divergențelor interne referitoare la determinarea datei la care se consideră că o cauză este pendinte. În sensul prezentului regulament, este necesar ca data în cauză să fie definită în mod independent.”

7 Articolul 4 alineatul (1) din acest regulament, care face parte din secțiunea 1 din capitolul II din acesta, intitulată „Dispoziții generale”, are următorul cuprins:

„Sub rezerva dispozițiilor prezentului regulament, persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor respectivului stat membru.”

8 Articolul 5 alineatul (1) din regulamentul menționat, care face parte din aceeași secțiune, prevede:

„Persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru pot fi acționate în justiție în fața instanțelor unui alt stat membru numai în temeiul normelor enunțate în secțiunile 2-7 din prezentul capitol.”

9 Articolul 8 punctul 1 din același regulament, care face parte din secțiunea 2 a capitolului II din acesta, intitulată „Competențe speciale”, prevede:

„O persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru mai poate fi acționată în justiție:

1. atunci când este unul dintre mai mulți pârâți, în fața instanței de la domiciliul oricăruia dintre aceștia, cu condiția ca între cereri să existe o legătură atât de strânsă încât să fie oportună examinarea și judecarea lor în același timp pentru a se evita riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile în cazul judecării separate a cauzelor;

[…]”

Directiva 2014/104/UE

10 Articolul 9 din Directiva 2014/104/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 noiembrie 2014 privind anumite norme care guvernează acțiunile în despăgubire în temeiul dreptului intern în cazul încălcărilor dispozițiilor legislației în materie de concurență a statelor membre și a Uniunii Europene (JO 2014, L 349, p. 1), intitulat „Efectul deciziilor naționale”, prevede:

„(1) Statele membre se asigură că o încălcare a legislației în materie de concurență constatată printr-o decizie definitivă a unei autorități naționale în materie de concurență sau a unei instanțe de control judiciar se consideră a fi stabilită în mod irefutabil în scopul unei acțiuni în despăgubire introduse în fața instanțelor lor naționale în temeiul articolului 101 sau al articolului 102 TFUE sau în temeiul legislației naționale în materie de concurență.

(2) Statele membre se asigură că o decizie definitivă menționată la alineatul (1) pronunțată într-un alt stat membru poate fi prezentată, în conformitate cu legislația națională, în fața instanțelor lor naționale cel puțin drept probă *prima facie* a faptului că a avut loc o încălcare a legislației în materie de concurență și, după caz, poate fi evaluată împreună cu orice alte probe introduse de părți.

(3) Prezentul articol nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor instanțelor naționale prevăzute la articolul 267 [TFUE].”

Litigiul principal și întrebările preliminare

11 AB și MTB sunt producători de bere stabiliți în Grecia, care își desfășoară activitatea pe piața grecească a berii. AB aparține grupului Heineken, a cărui societate-mamă, Heineken, are sediul la Amsterdam (Țările de Jos). Heineken stabilește strategia și obiectivele grupului. Aceasta nu desfășoară însă ea însăși activități operaționale în Grecia. Între luna septembrie 1998 și 14 septembrie 2014, Heineken deținea indirect aproximativ 98,8 % din părțile sociale ale capitalului AB.

12 Printr-o decizie din 19 septembrie 2014, Epitropi Antagonismou (Comisia pentru concurență, Grecia) a constatat că în perioada menționată la punctul anterior AB a abuzat de poziția sa dominantă pe piața grecească a berii și că acest comportament trebuie calificat drept încălcare unică și continuă a articolului 102 TFUE, precum și a articolului 2 din Legea 3959 privind protecția concurenței. Deși MTB a solicitat Comisiei pentru concurență să introducă Heineken în

investigație, această comisie a considerat printre altele, în această decizie, că nimic nu dovedea participarea directă a Heineken la încălcările constatate și că împrejurările particulare nu dădeau naștere unei prezumții că Heineken ar fi exercitat o influență decisivă asupra AB. Comisia menționată nu s-a pronunțat în decizia respectivă asupra prezumției relative, recunoscute în jurisprudența Curții, potrivit căreia, în cazul special în care o societate-mamă deține direct sau indirect totalitatea sau cvasitotalitatea capitalului filialei sale care a săvârșit o încălcare a normelor de concurență, această societate-mamă exercită efectiv o influență decisivă asupra comportamentului acestei filiale și poate fi ținută răspunzătoare de încălcare în aceeași măsură cu filiala menționată (denumită în continuare „prezumția unei influențe decisive și de răspundere a societății-mamă”).

13 MTB a solicitat rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos) să constate că AB și Heineken răspund în solidar pentru încălcarea menționată la punctul anterior și, prin urmare, să le oblige în solidar la repararea întregului prejudiciu suferit de MTB ca urmare a acestei încălcări. La rândul lor, AB și Heineken au solicitat în special rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam) să se declare necompetent pentru a judeca cererea îndreptată împotriva AB. Rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam) s-a declarat competent să judece cererile îndreptate împotriva Heineken în temeiul articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1215/2012 în măsura în care sediul acestei din urmă societăți este situat la Amsterdam. În schimb, acesta a admis cererea de necompetență prezentată de AB și de Heineken și și-a declinat competența în privința AB din cauza inexistenței unei „legături atât de strânse”, în sensul articolului 8 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012, între acțiunea intentată împotriva Heineken și cea intentată împotriva AB, încât să fie oportună examinarea și judecarea lor în același timp pentru a se evita riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile în cazul judecării separate a cauzelor.

14 Sesizată în apel, Gerechtshof Amsterdam (Curtea de Apel din Amsterdam, Țările de Jos) a anulat decizia rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam), a respins cererea incidentă formulată de AB și de Heineken și a trimis cauza spre rejudecare la același tribunal în vederea unei noi examinări și a unei decizii pe fond. Această curte de apel a considerat în esență că societățile menționate se aflau în aceeași situație de fapt și că nu se putea exclude cu suficientă certitudine că ele formau una și aceeași întreprindere.

15 AB și Heineken au formulat recurs la Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos), care este instanța de trimitere.

16 Această instanță arată că cauza cu care este sesizată se distinge de cea vizată în Hotărârea din 21 mai 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335), în care Curtea a declarat printre altele că cererile împotriva unor întreprinderi care au participat în mod diferit, pe plan geografic și temporal, la o încălcare unică și continuă a interdicției privind înțelegerile prevăzute de dreptul Uniunii, constatată printr-o decizie a Comisiei, erau legate între ele printr-o „legătură atât de strânsă”, încât era oportună examinarea și judecarea lor în același timp. Or, în speță, încălcarea normelor de concurență nu ar fi fost constatată printr-o decizie a Comisiei, ci printr-o decizie a unei autorități naționale de concurență, și anume Comisia pentru concurență. Pe de altă parte, ar fi cert că Heineken nu a efectuat ea însăși operațiuni pe piața elenă a berii, iar cererea introdusă în privința sa de MTB s-ar întemeia numai pe influența decisivă pe care aceasta ar fi exercitat-o asupra comportamentului AB. Într-un caz în care, precum în speță, pârâtul ar contesta în mod motivat că a exercitat o astfel de influență, s-ar pune problema dacă, în conformitate cu criteriul stabilit de Curte în Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37), și în Hotărârea din 16 iunie 2016, Universal Music International Holding

(C-12/15, EU:C:2016:449), este posibilă întemeierea pe prezumția unei influențe decisive și a răspunderii societății-mamă, caz în care instanța sesizată ar trebui să își recunoască competența de a se pronunța asupra cauzei, cu excepția cazului în care societatea-mamă în cauză reușește, fără administrarea detaliată a probelor, să răstoarne această prezumție.

17 În aceste condiții, Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Într-un caz precum cel din litigiul principal, pentru a stabili dacă este competentă în temeiul articolului 8 punctul 1 din Regulamentul [nr. 1215/2012] pentru filiala stabilită într-un alt stat membru, instanța de la sediul societății-mamă trebuie să aibă în vedere în mod determinant, în cadrul cerinței privind legătura strânsă prevăzută de acest articol, prezumția, permisă de dreptul material al concurenței, a unei influențe decisive a societății-mamă asupra activității economice a filialei care face obiectul litigiului?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare: cum trebuie interpretat criteriul formulat în Hotărârea [din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37),] și în Hotărârea [din 16 iunie 2016, Universal Music International Holding] (C-12/15, EU:C:2016:449)? În acest caz, dacă se contestă influența decisivă a societății-mamă asupra activității economice a filialei, pentru ca instanța să se declare competentă în temeiul articolului 8 punctul 1 din Regulamentul [nr. 1215/2012] pentru filiala în discuție, este suficient dacă nu se poate exclude *a priori* că a existat această influență decisivă?”

Cu privire la întrebările preliminare

18 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 8 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca, în cazul unor cereri prin care se solicită obligarea în solidar a unei societăți-mamă și a filialei sale la repararea prejudiciului suferit ca urmare a săvârșirii de către această filială a unei încălcări a normelor de concurență, instanța de la domiciliul societății-mamă sesizată cu aceste cereri să se întemeieze exclusiv, pentru a-și stabili competența internațională, pe prezumția potrivit căreia, atunci când o societate-mamă deține direct sau indirect totalitatea sau cvasitotalitatea capitalului unei filiale care a săvârșit o încălcare a normelor de concurență, ea exercită o influență decisivă asupra acestei filiale.

19 Articolul 8 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 prevede că o persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție atunci când este unul dintre mai mulți pârâți, în fața instanței de la domiciliul oricăruia dintre aceștia, cu condiția ca între cereri să existe o „legătură atât de strânsă”, încât să fie oportună examinarea și judecarea lor în același timp pentru a se evita riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile în cazul judecării separate a cauzelor.

20 Obiectivul normei de competență prevăzute la articolul 8 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 răspunde, conform considerentelor (16) și (21) ale acestui regulament, intențiilor de facilitare a bunei administrări a justiției, de reducere la minimum a posibilității apariției procedurilor concurente și de evitare astfel a riscului pronunțării unor hotărâri ireconciliabile în diferite state membre (Hotărârea din 7 septembrie 2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, punctul 34 și jurisprudența citată).

21 Întrucât derogă de la competența de principiu a instanței de la domiciliul pârâtului, menționată la articolul 4 din Regulamentul nr. 1215/2012, această normă de competență specială trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte, nefiind posibilă interpretarea sa dincolo de ipotezele prevăzute în mod explicit de acest regulament (Hotărârea din 7 septembrie 2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, punctul 35 și jurisprudența citată).

22 Rezultă că, în vederea aplicării articolului 8 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012, trebuie verificat dacă există un raport de conexitate între diferitele cereri formulate de același reclamant împotriva unor pârâți diferiți, astfel încât să fie oportună judecarea lor în același timp pentru a se evita riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile în cazul judecării separate a cauzelor. În această privință, pentru ca anumite decizii să poată fi considerate ca fiind ireconciliabile, nu este suficient ca soluțiile să fie divergente, ci trebuie și ca această divergență să se înscrie în cadrul aceleiași situații de fapt și de drept (Hotărârea din 21 mai 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, punctul 20 și jurisprudența citată).

23 Cu toate acestea, Curtea a statuat că norma prevăzută la articolul 8 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 nu poate fi interpretată în sensul că poate permite unui reclamant să formuleze o cerere împotriva mai multor pârâți numai în scopul sustragerii unuia dintre acești pârâți de la competența instanțelor din statul în care își are domiciliul și, astfel, să eludeze norma de competență care figurează în această dispoziție, creând sau menținând în mod artificial condițiile de aplicare a dispoziției menționate (Hotărârea din 7 septembrie 2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, punctul 43 și jurisprudența citată).

24 Curtea a considerat de asemenea că ipoteza în care un reclamant a formulat o cerere împotriva mai multor pârâți numai în scopul sustragerii unuia dintre aceștia de la competența instanțelor din statul în care își are domiciliul este exclusă, atunci când există o legătură strânsă între cererile formulate împotriva fiecăruia dintre pârâți la momentul introducerii lor, cu alte cuvinte atunci când este oportună examinarea și judecarea lor în același timp pentru a se evita riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile în cazul judecării separate a cauzelor (a se vedea prin analogie Hotărârea din 11 octombrie 2007, Freeport, C-98/06, EU:C:2007:595, punctul 54, Hotărârea din 21 mai 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, punctul 28, precum și Hotărârea din 7 septembrie 2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, punctul 44 și jurisprudența citată). Aceasta a dedus că în cazul unor cereri care, la momentul introducerii lor, sunt conexe, în sensul articolului 6 punctul 1 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74), care corespunde articolului 8 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012, instanța sesizată nu poate să constate un eventual abuz în privința normei de competență prevăzute de această dispoziție decât în prezența unor indicii doveditoare care îi permit să concluzioneze că reclamantul a creat sau a menținut în mod artificial condițiile de aplicare a dispoziției menționate (a se vedea prin analogie Hotărârea din 21 mai 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, punctul 29).

25 Prin urmare, revine instanței de trimitere sarcina de a aprecia existența unei aceleiași situații de drept și de fapt, ținând seama de toate elementele relevante ale cauzei cu care este sesizată, în ceea ce privește cererile îndreptate împotriva diferiților pârâți, și de a se asigura că cererile îndreptate împotriva unicului copârât al cărui domiciliu justifică competența instanței sesizate nu au ca obiect îndeplinirea în mod artificial a condițiilor de aplicare a articolului 8 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 septembrie 2023, Beverage

City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, punctele 42 și 45). Cu toate acestea, Curtea poate furniza instanței de trimitere elementele de interpretare a dreptului Uniunii care sunt utile în vederea acestei aprecieri.

26 În această optică, trebuie amintit că Curtea a statuat că condiția existenței aceleiași situații de fapt și de drept trebuie să fie considerată îndeplinită atunci când mai multe întreprinderi care au luat parte la o încălcare unică și continuă a normelor de concurență ale dreptului Uniunii, constatată printr-o decizie a Comisiei, sunt vizate, în calitate de pârâte, de cereri întemeiate pe participarea lor la această încălcare, în pofida faptului că în mod disparat, atât din punct de vedere geografic, cât și temporal, pârâtele din litigiul principal au participat la punerea în aplicare a înțelegerii în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 mai 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, punctul 21).

27 Astfel cum a arătat în esență doamna avocată generală la punctul 40 din concluzii, aceeași constatare se impune și în cazul unor cereri întemeiate pe participarea unei societăți la o încălcare a normelor de concurență ale dreptului Uniunii și formulate împotriva acestei societăți, precum și împotriva societății sale mamă și cu ocazia cărora se susține că ele formau împreună una și aceeași întreprindere.

28 Astfel, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că legislația Uniunii în materia concurenței privește activitatea întreprinderilor, astfel încât, având în vedere că răspunderea pentru prejudiciul ce rezultă din încălcări ale normelor Uniunii privind concurența are caracter personal, revine întreprinderii care încalcă aceste norme obligația de a răspunde pentru prejudiciul cauzat prin încălcare (Hotărârea din 14 martie 2019, Skanska Industrial Solutions ș.a., C-724/17, EU:C:2019:204, punctele 30 și 31, precum și jurisprudența citată).

29 Prin urmare, în cazul în care se stabilește că societatea-mamă și filiala sa fac parte din aceeași unitate economică și, prin urmare, formează o singură întreprindere, în sensul normelor de drept al Uniunii privind concurența, existența însăși a acestei unități economice care a săvârșit încălcarea este cea care determină în mod decisiv răspunderea uneia sau a celeilalte societăți care alcătuiesc întreprinderea, pentru comportamentul anticoncurențial al acesteia din urmă. Pe acest temei, noțiunea de „întreprindere” și, prin intermediul acesteia, noțiunea de „unitate economică” determină de plin drept o răspundere solidară între entitățile care compun unitatea economică la momentul săvârșirii încălcării (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 octombrie 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, punctele 43 și 44).

30 În această privință, faptul că, precum în speță, răspunderea solidară a societății-mamă și a filialei sale pentru încălcarea normelor de concurență din dreptul Uniunii nu a fost constatată într-o decizie definitivă a Comisiei nu se opune aplicării articolului 8 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 unor astfel de cereri.

31 Dimpotrivă, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 56 din concluzii, tocmai într-o asemenea ipoteză există riscul pronunțării unor hotărâri ireconciliabile care se înscriu în cadrul aceleiași situații de fapt și de drept. Or, astfel cum reiese din considerentul (21) al Regulamentului nr. 1215/2012, dispoziția articolului 8 punctul 1 din acest regulament urmărește tocmai evitarea unui asemenea risc.

32 Astfel, deciziile definitive ale Comisiei prin care se statuează cu privire la o încălcare a normelor de concurență din dreptul Uniunii sunt obligatorii, în conformitate cu articolul 16 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003, pentru orice instanță a unui stat membru care se pronunță cu privire la

aceeași încălcare. În schimb, deși, în conformitate cu articolul 9 alineatul (1) din Directiva 2014/104, statele membre sunt obligate să se asigure că instanțele lor naționale sunt ținute numai de deciziile definitive ale propriilor autorități în materie de concurență care se pronunță cu privire la o astfel de încălcare, în ceea ce privește decizii similare adoptate de o autoritate în materie de concurență a unui alt stat membru, alineatul (2) al acestui articol 9 prevede numai o obligație a statelor membre de a se asigura că astfel de decizii pot fi prezentate în fața instanțelor lor naționale ca probă *prima facie* a încălcării.

33 Această interpretare a articolului 8 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012, în sensul că această dispoziție își găsește aplicarea și în cazul cererilor formulate atât împotriva unei societăți-mamă, cât și împotriva filialei sale cu care prima formează o unitate economică și întemeiate pe participarea celei de a doua la o încălcare a normelor de concurență din dreptul Uniunii, este conformă cu obiectivele de previzibilitate a normelor de competență și cu principiul securității juridice, evocate în considerentele (15) și (16) ale acestui regulament.

34 Potrivit jurisprudenței Curții, principiul securității juridice impune printre altele ca normele de competență specială să fie interpretate în sensul că permit unui pârât bine informat să prevadă în mod rezonabil în fața cărei instanțe, alta decât cea a statului membru în care are domiciliul, ar putea fi acționat în justiție (Hotărârea din 13 iulie 2006, Reisch Montage, C-103/05, EU:C:2006:471, punctul 25).

35 Or, aceasta este situația unei societăți-mamă și a filialei sale, cu sediul în alt stat membru. Astfel, având în vedere considerațiile prezentate la punctele 28 și 29 din prezenta hotărâre, fiecare dintre aceste două societăți poate să prevadă în mod rezonabil că, în cazul unei încălcări a normelor dreptului concurenței al Uniunii săvârșite de una dintre ele, ea poate fi acționată în justiție în fața instanțelor din statul membru de domiciliu al celeilalte pentru a răspunde la cereri întemeiate pe această încălcare.

36 În speță, instanța de trimitere ridică în special problema implicațiilor, pentru eventuala aplicare a articolului 8 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012, a faptului, pe de o parte, că un reclamant invocă, în susținerea cererilor sale împotriva unei societăți care a participat la o încălcare a normelor de concurență ale dreptului Uniunii, precum și împotriva societății care deține totalitatea sau cvasitotalitatea capitalului celei dintâi, prezumția de influență decisivă și de răspundere a societății-mamă și, pe de altă parte, că a doua societate contestă că a exercitat o influență decisivă asupra filialei sale și că a format împreună cu aceasta o unitate economică.

37 În această privință, trebuie amintit, în primul rând, că, potrivit unei jurisprudențe constante, în cazul particular în care o societate-mamă deține direct sau indirect totalitatea sau cvasitotalitatea capitalului filialei sale care a săvârșit o încălcare a normelor de concurență, există o prezumție relativă, și anume prezumția unei influențe decisive și a răspunderii societății-mamă, potrivit căreia societatea-mamă respectivă exercită în mod efectiv o influență decisivă asupra comportamentului filialei sale (Hotărârea din 26 octombrie 2017, Global Steel Wire ș.a./Comisia, C-457/16 P și C-459/16 P-C-461/16 P, EU:C:2017:819, punctul 84, precum și jurisprudența citată).

38 Această prezumție a fost dezvoltată în cadrul contestării de către întreprinderile în cauză a deciziilor Comisiei prin care s-a constatat participarea lor la o încălcare a normelor de concurență din dreptul Uniunii și prin care li s-au aplicat amenzi în temeiul articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003. În acest context, Curtea a precizat că este suficient să se dovedească de către Comisie că totalitatea sau cvasitotalitatea capitalului unei filiale este deținut de societatea sa mamă pentru a se putea prezuma că aceasta din urmă exercită efectiv o

influență decisivă asupra politicii comerciale a filialei respective. Comisia va fi în măsură, prin urmare, să considere societatea-mamă răspunzătoare în solidar pentru plata amenzii aplicate filialei sale, cu excepția cazului în care această societate-mamă, căreia îi revine sarcina de a răsturna această prezumție, prezintă elemente de probă suficiente de natură să demonstreze că filiala sa se comportă în mod autonom pe piață (Hotărârea din 26 octombrie 2017, Global Steel Wire ș.a./Comisia, C-457/16 P și C-459/16 P-C-461/16 P, EU:C:2017:819, punctul 84, precum și jurisprudența citată).

39 Or, deși dezvoltată în cadrul contestării deciziilor Comisiei adoptate în temeiul articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, prezumția unei influențe decisive și a răspunderii societății-mamă poate fi aplicată și în cazul unei cereri a unei persoane fizice sau juridice care susține că a suferit un prejudiciu ca urmare a participării unei societăți la o încălcare a normelor de concurență din dreptul Uniunii, formulată împotriva unei alte societăți care deține totalitatea sau cvasitotalitatea capitalului celei dintâi.

40 Astfel, Curtea a statuat că noțiunea de „întreprindere”, în sensul normelor de concurență din dreptul Uniunii, care constituie o noțiune autonomă a acestui drept, nu poate avea un domeniu de aplicare diferit în contextul aplicării de către Comisie a unor amenzi în temeiul articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 și în cel al acțiunilor în despăgubire pentru încălcarea normelor de concurență ale Uniunii (Hotărârea din 6 octombrie 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, punctul 38).

41 Trebuie arătat, în al doilea rând, că din jurisprudența Curții reiese că, în stadiul verificării competenței internaționale, instanța sesizată nu apreciază nici admisibilitatea, nici temeinicia cererii, ci identifică numai factorii de legătură cu statul forului care justifică competența sa în temeiul articolului 8 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012.

42 În aceste condiții și deși este adevărat că Regulamentul nr. 1215/2012 nu precizează în mod explicit întinderea obligațiilor de control care revin instanțelor naționale cu ocazia verificării competenței lor internaționale, fiind vorba despre un aspect al dreptului procedural intern pe care acest regulament nu are ca obiect să îl unifice, Curtea a statuat totuși că aplicarea normelor relevante de drept procedural intern nu trebuie să aducă atingere efectului util al regulamentului menționat. Or, chiar dacă obiectivul securității juridice impune ca instanța națională sesizată să se poată pronunța cu ușurință asupra propriei competențe, fără a fi constrânsă să efectueze o examinare pe fond a cauzei, o obligație de a proceda, deja în acest stadiu al procedurii, la o administrare detaliată a probelor în ceea ce privește elementele de fapt relevante referitoare atât la competență, cât și la fond ar risca să prejudece examinarea acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punctele 61-63 și jurisprudența citată).

43 În plus, Curtea a precizat de asemenea că atât obiectivul unei bune administrări a justiției, cât și respectul datorat autonomiei instanței în exercitarea atribuțiilor sale impun ca instanța sesizată să poată examina propria competență internațională în lumina tuturor informațiilor de care dispune, inclusiv, dacă este cazul, a celor furnizate de pârât (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punctul 64, și Hotărârea din 16 iunie 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, punctul 45).

44 În această privință, în ceea ce privește existența unui raport de conexitate, vor fi astfel pertinente informațiile prin care se urmărește să se stabilească faptul că cererea introductivă are într-adevăr ca obiect aceeași situație de fapt și, dacă este cazul, de drept. Prin urmare, această instanță poate

considera ca fiind dovedite, pentru a stabili existența unei legături de conexitate, susținerile pertinente ale solicitantului în ceea ce privește condițiile răspunderii delictuale sau cvasidelictuale formulate în cererile sale (a se vedea prin analogie Hotărârea din 16 iunie 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, punctul 44 și jurisprudența citată).

45 În consecință, într-o situație precum cea din cauza principală, instanța sesizată se poate limita să verifice că nu este exclus *a priori* să fi existat o influență decisivă a societății-mamă în privința filialei pentru ca aceasta să se poată declara competentă în măsura în care dreptul național permite acest lucru.

46 Aceasta va fi situația dacă reclamantul invocă prezumția unei influențe decisive și a răspunderii societății-mamă. Cu toate acestea, verificarea lipsei caracterului artificial al cererii îndreptate împotriva societății-mamă, al cărei domiciliu justifică competența instanței sesizate, presupune ca pârâții să fie în măsură să se prevaleze de indicii probante care sugerează fie că societatea-mamă nu deținea în mod direct sau indirect totalitatea sau cvasitotalitatea capitalului filialei sale, fie că această prezumție ar trebui totuși răsturnată.

47 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 8 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca, în cazul unor cereri prin care se solicită obligarea în solidar a unei societăți-mamă și a filialei sale la repararea prejudiciului suferit ca urmare a săvârșirii de către filială a unei încălcări a normelor de concurență, instanța de la domiciliul societății-mamă sesizate cu aceste cereri să se întemeieze, pentru a-și stabili competența internațională, pe prezumția potrivit căreia, atunci când o societate-mamă deține direct sau indirect totalitatea sau cvasitotalitatea capitalului unei filiale care a săvârșit o încălcare a normelor de concurență, aceasta exercită o influență decisivă asupra filialei respective, în măsura în care pârâții nu sunt privați de posibilitatea de a se prevala de indicii probante care sugerează fie că această societate-mamă nu deținea în mod direct sau indirect totalitatea sau cvasitotalitatea capitalului filialei menționate, fie că această prezumție ar trebui totuși răsturnată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

48 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Articolul 8 punctul 1 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială

trebuie interpretat în sensul că

nu se opune ca, în cazul unor cereri prin care se solicită obligarea în solidar a unei societăți-mamă și a filialei sale la repararea prejudiciului suferit ca urmare a săvârșirii de către filială a unei încălcări a normelor de concurență, instanța de la domiciliul

societății-mamă sesizate cu aceste cereri să se întemeieze, pentru a-și stabili competența internațională, pe prezumția potrivit căreia, atunci când o societate-mamă deține direct sau indirect totalitatea sau cvasitotalitatea capitalului unei filiale care a săvârșit o încălcare a normelor de concurență, aceasta exercită o influență decisivă asupra filialei respective, în măsura în care pârâții nu sunt privați de posibilitatea de a se prevala de indicii probante care sugerează fie că această societate-mamă nu deținea în mod direct sau indirect totalitatea sau cvasitotalitatea capitalului filialei menționate, fie că această prezumție ar trebui totuși răsturnată.

Semnături